

Sorozatszerkesztő
BÁLINT ÁGNES
VISKY ANDRÁS

1 puritán
tanítók

JOSEPH ALLEINE

Üdvösségre vezérlő kalauz

Megtérésre sürgető intelmek

KOINÓNIA
Kolozsvár, 2001

A mű első, 1671-es kiadásának címe:

An Alarm to the Unconverted

A fordítás alapjául szolgáló mű:

Joseph Alleine: *A Sure Guide to Heaven*

The Banner of Truth Trust, Edinburgh, 1964

Fordította

SZŰCS TERÉZIA

Hungarian translation © KOINÓNIA, 1998

Második kiadás

Descrierea CIP a Bibliotecii Nationale

ALLEINE, JOSEPH

Üdvösségre vezérő kalauz / Joseph Alleine:

trad.: Szűcs Terézia. - Kolozsvár [Cluj-Napoca]:

Koinónia, 2001

p.; cm. - (Puritán tanítók)

ISBN 973 8022 23 1

I. Szűcs Terézia (trad.)

Lenni és tanúsítani

Joseph Alleine, az oxfordi prédikátorjelölt, Cromwell udvari teológusának és a Parlament híres hitszónokának, John Owennak legtehetségesebb tanítványa eleve feltételezte Olvasójában a megtérés dicséretes szándékát. Az igazságigényes 17. század derekán még lehetett ennyire jóhiszemű. Hiszen ki ne kívánta volna akkoriban élete megjobbítását, a bűneit elfedező kegyelmet annak tudatában, hogy enélkül nincs reménye és nem is tarthat igényt a Biblia szerint semmiféle túlvilági üdvösségre?

A 20. század végén, a pozitív gondolkodás, a fejlett önértékelés és önfeloldozás idején, amikor különösebb bűnbánat és megtérés nélkül ígér üdvöt a közmegegyezés mint lelkiismeret, kényelmetlen és kínos olvasmányoknak ígérkezik egy ilyen könyv. Pedig mindössze annyit akar, hogy az igazi és az álmegettérés közötti különbséget felfedje. Mert könnyű az embert félrevezetni, sőt, a legkönnyebben félrevezethető személy éppen mi magunk vagyunk.

Mi volna tehát az álságos és a valódi megtérés közötti különbség?

Mikor a bűnért, a világunkban jelenlevő rosszért kizárólag másokat hibáztatok, akkor Alleine leleplező mozdulatot tesz: vajon nem így akarod-e tagadni saját bűnödöt, elhazudni bűnrészességedet. A kérdés az, hogy ha a bűn ellen kiáltok, miután megvádolt a lelki ismeretem, akkor magam ellen kiáltok-e vagy más ellen, mint Ádám kiáltott Éva ellen, Éva pedig a kígyó ellen. Kegyes önáltatás ez, belső nyomorúságunk tagadása vagy minimalizálása mindig hazug jámborsághoz vezet. A megtérés, ahogy erről meggyőződhet az Olvasó e könyv lapjait komolyan véve, nem más, mint lemondani arról, hogy hazudjunk magunknak.

Ha még nem vagyunk eltökéltek, hogy a legkisebb öncsalás jelentkezése esetén hazug reményeinket mindig és azonnal feladjuk, e puritán tanító fenntartás nélkül fejünkre olvassa az Írást: „Mikor meghal az istentelen ember, elvész az ő reménye, a bűnösök várákosása is elvész.”

Péld 11, 7

De aki megtér, résen van. Éberén figyel, szemét többé le nem hunyhatja. Tanú lesz belőle, a Krisztus bűnt leleplező föltámadásának mindenkori tanúja. Krisztust idézhetem: „lesztek nékem tanúim!” Ha tanú vagyok, azaz Krisztus föltámadásáról teszek bizonyosságot, akkor magam ellen tanúskodom teljes felelősségvállalással. Ez a megtérés, ez a bűnbánat. Akkor Ő mellett tanúskodik. Ez a megigazító kegyelem, ez a föltámadás igazító igazsága. És ez létkérdés, hiszen csak akkor vagyok, ha Krisztussal együtt föltámadtam.

Tanúsítok, tehát vagyok. Nemcsak az igazság van, hanem én is vagyok, ha tanúsítok. Lesztek nékem tanúim, azaz tanúként lesztek. A föltámadott ezért

mondta: Én élek, és ti is élni fogtok. Lenni kell, mert az igazság nem avat létezővé, ha csak nem vagyunk egyszerre mind annak tanúi is.

Miután befejeződött és lezárult az egyház intézményi reformációja megkérdőjelezve mind a tanbeli, mind a gyakorlati vallásos élet álságosságát, egyvalami maradt hátra: éppolyan radikális képromboló mozdulattal a hit látszatával megbirkózni, és leleplezni minden álmegtérés hamisságát. Ezt a munkát végezte el a puritanizmus a 17. században Angliában (ami ezzel egy időben Hollandiában és Skóciában az úgynevezett második reformációnak felel meg).

A tét ma sem kevesebb, mint kérdésessé tenni, vajon a vallásos hittapasztalatunk hiteles vagy álságos. A puritán klasszikusokat idéző sorozatunkat épp ezért Ravasz László ajánlásával bocsátjuk útjára, aki így indokolja a mindenkori rájukfigyelést: „Szükség volt arra, hogy leírják, hirdessék és gyakorolják a megtisztított vallás igaz tanításait, úgy mint élő kegyességet. ... Megtanítottak arra, mit kell tennünk, hogy Isten igaz ismeretében naponként előbbre haladjunk, hogy ő-emberünk óráról-órára megöldököltessék és új-emberünk szakadatlanul épüljön. Ezek a kegyesség gyakorlására tanító könyvek több hasznot hajtottak az anyaszentegyháznak, mint a legfélelmetesebb cáfolatok és a legtrüfondöklőbb hitbizonyítások.”

HORVÁTH LEVENTE

Kolozsvár, 1998. október 8.

Életrajzi bevezető

Joseph Alleine puritán családban jött a világra a wiltshire-i Devizesben, 1634. április 8-án keresztelték. Anglia ebben az időben a polgárháborút előkészítő események lázában égett: Alleine még tíz éves sem volt, mikor a Piactéren – ahol otthona állt – ágyúsó és puskaropogás jelezte, hogy a roundway-i csatában 1643 júliusában a királypártiak megfutamították a „kerekfejűeket”. Két évvel később fordult a kocka, s maga Cromwell gondoskodott arról, hogy a Parlament kék zászlaja lobogjon a régi kastély fokán, mely Alleine gyermekkori otthonával szemközt magasodott. A család sok viszontagságot szenvedett e zivatáros időkben: a családfőt, aki jómódú posztókereskedő volt, a háború nehéz gazdasági helyzetbe hozta; ám a legnagyobb csapás akkor érte őket, amikor Joseph bátyja, ki a lelkeszi hivatást választotta, 1645-ben meghalt. Alleine még ugyanezen esztendőben „keresztényi életpályára lépett” és addig könyörgött apjának,*

* Roundhead. A Stuart-ellenes forradalomban (1642–1649) így hívták Oliver Cromwell puritán híveit. (A szerk. megj.)

míg az meg nem engedte, hogy tanulmányaival bátyja nyomdokában járhasson. Így 1649 áprilisában Alleine-t már Oxfordban találjuk – olyan hittudósoktól tanult ott, mint John Owen és Thomas Goodwin. 1651 novemberében a Lincoln kollégiumból átjelentkezett a Corpus Christi-be, lévén az utóbbiban – a szent életű Dr. Edward Staunton irányítása alatt – színvonalasabb puritán szeminárium működött. Alleine itt szerzte meg baccalaureusi diplomáját 1653. július 6-án, és lett a kollégium oktatója, aztán pedig káplánja. Kétségtelen, hogy részben az ő hatásának köszönhető, hogy Henry Jessey 1660-ban így írhatott: „Úgy gondolom, alig akadt hajdan a Corpus Christihez hasonlítható hely, ahol ily nagy sokaság értekezett volna az istenfélelem erejéről és az istentisztelet tisztaságáról. Maga az Éden volt az, most pedig sivár pusztaság.”

Alleine oxfordi éveit a kegyes életvitel és a szorgalmas tanulás jellemezte. Szívélyes természete sok barátot szerzett neki, de ha ismerősei látogatásukkal megzavarták tanulmányait, „nem akaródzott beengednie őket, mondván: »jobb, ha meglepem őket udvariatlansággal, mint ha az időmet vesztegetném, mert csak kevesen sínylik meg udvariatlanságomat, de sokan az idővesztésemet.«”. Káplánként azon fáradozott, hogy az Oxfordot környező falvak népét az evangéliummal megnyerje, és minden második héten a börtönben tartott istentiszteletet a raboknak. Így készült eljövendő lelkipásztori hivatására. Még huszonegy éves sem volt, amikor már „határtalan és kielégíthetetlen mohósággal vágyott a lelkek megtérítésére, s ezért teljes szívéből imádkozott és prédikált”.

Nem csoda hát, hogy 1655-ben George Newton (1602–1681), a jeles puritán hittudós, a tauntoni St.

Mary Magdalen templom lelkésze, meghívta Alleine-t, hogy legyen a segédje. Taunton, ez a kb. húszezer fő lakosú gyapjúfeldolgozó városka a puritánok bástyája volt a nyugati országrészben. A város lelkülete már tíz évvel korábban megmutakozott ama hősiességben, mellyel több rojalista rohamot is visszavert, noha épületeinek fele odaveszett a mozsárágyúk tüzeiben, s lakosságának jelentős része éhenhalt. Itt, a sommerseti dombok, mezők és gyümölcsösök között folyt Alleine rövid, ám annál emlékezetesebb lelkészi pályafutása.

Röviddel tauntoni munkájának kezdete után, 1655. október 4-én Alleine feleségül vette unokahúgát, Theodosia Alleine-t. E rendkívüli szellemű asszony szívéhez szóló beszámolót hagyott ránk férje lelkészi munkájáról. Férje egyetlen „hibájaként” azt róttá fel, hogy nem töltött vele elég időt – mire Alleine ezt szokta volt felelni: „Ó, kedvesem, tudom, hogy a te lelked biztonságban van; de hány elkárhozóról kell még gondoskodnom! Bár többet tehetnék értük!” Alleine egész életével e kedves mondását támasztotta alá: „Mutasd meg nekem azt a keresztyént, ki többre tartja idejét az aranynál.” Minden hét kezdetén így szólt: „Újabb hét áll most előttünk, töltsük hát Istennek tetszően”; reggelente pedig ezt mondta: „Éljünk legalább ezen az egy napon a jónak!” „Amíg egészséges volt – írja a felesége – mindennap legkésőbb négy órakor kelt, szombatnapon pedig még korábban. Nagyon zavarta, ha egy kovácsot, cipészt vagy efféle iparost azelőtt hallotta a mesteriségét gyakorolni, mint hogy ő maga Isten szolgálatába állt volna. Ilyenkor így szólt hozzám: »Ó, hogy megszegyenít ez a zaj! Nem érdemel-e az én mesterem többet, mint az övék?« Négy órától

nyolc óráig idejét imádkozással, szent elmélkedéssel és zsoltárok éneklésével töltötte – ezek nagyon sok örömet okoztak neki: rendszeresen gyakorolta őket, egyedül vagy családi körben.”

Az odaadó házaspár együttesen munkálkodott a lelkek üdvéért: Theodosia Alleine iskolát működtetett otthonában, férje pedig heti öt délutánt szánt arra, hogy emlékeztesse a hitetleneket azokra a megtérésre szólító igékre, melyek a Mária Magdolna templom felső tornya alatt hangzottak el vasárnapról vasárnapra. Nyilvántartást vezetett az egyes utcák lakóiról és gondosan ügyelt arra, hogy mindenkit meglátogasson és a katekizmusra oktasson. E munka eredményeképp egy növekvő és egyre több lelket számláló gyülekezet jött létre.* „Alleine esdeklő könyörgései és buzdításai – mondta George Newton – sokszor oly szeretetteljesek voltak, olyannyira csordultig telve szent hevülettel és lendülettel, hogy igencsak meghatarták hallgatóságát; megindították őket és meglágyították még a legkeményebb szívet is.” Láthatjuk, hogy egy olyan korban is, midőn a meggyőző prédikáció és a sikeres, széleskörű evangélizáció gyakoribb jelensége volt a vallásos életnek, Alleine igehirdető szolgálata kitűnt hittestvérei szemében. „Kevés kor teremtett Joseph Alleine-nál kiemelkedőbb prédikátort” – jelentette ki Oliver Heywood, az északi országrészből való puritán. Baxter is megemlíti, hogy Alleine hamisítatlan „lelkészi tehetsége igemagyarázataiban és –alkalma-

* „Az Úr tetsző volt és szerfelett megáldott bennünket törekvéseinkben - írta Theodosia Alleine - így néhány év alatt sokan megtértek, akik számára Isten annak előtte idegen volt.” (Charles Stanford: Joseph Alleine, 1861., 101.o.)

zásában” nyilvánult meg: „oly meghatók, oly meggyőzők, oly erőteljesek” voltak.

Már alkonyához közeledett a kegyelem napja, midőn Alleine megkezdte lelkészi hivatásának gyakorlását. Három évvel később Cromwell meghalt. Újabb két év múlva, 1660-ben a tauntoni harangok immár II. Károly hazatérésének és a monarchia visszaállításának tiszteletére kongtak. Ez a boldogság azonban a puritán szívekben nem volt hosszú életű: a korszak, melyben – Philip Henry szavaival szólva – „az istenfélelem pillantott le a nemzetre”, hamarosan véget ért. 1662-ben a hírhedt Egységességi Törvény (Act of Uniformity) határozata alapján Anglia legjobb lelképásztorai közül kétezret megfosztottak szószékétől. Somerset megyében ez közel nyolcvanöt személyt érintett – természetesen George Newtont és Joseph Alleine-t is közöttük találjuk. Alleine mégsem hallgatott el, hanem – ahogy ezt feleségétől tudhatjuk - „mivel úgy érezte, szorítja az idő, minden egyéb munkáját félretéve” egyre többet prédikált. „E hónapokban általában hetente hatszor-hétszer hirdetett igét, de gyakran még tízszer is, sőt, volt, hogy nyolc nap alatt tizennégyszer prédikált.”

1663. május 26-án, számos fenyegetést túlélően, Alleine idézést kapott. Az ezt követő éjjelre találkozót jelölt ki nyájával: „éjszaka egy vagy két órakor történt; sok százan, fiatalok és öregek mutatták meg ekkor készségességüket; ő pedig majd három órán keresztül prédikált és imádkozott együtt velük”. Másnap Alleine-t börtönbe vetették Ilchesterben. Egy év elteltével kiszabadult, de csak hogy az Ötmérföldes Törvény (Five Mile Act) és a Gyülekezési Törvény (Conventicle Act) szigorába ütközzön. Noha egészsége egyre rom-

lott, 1666. július 10-ig titokban folytatta az igehirdetést. Ezen a nyári estén, miközben egy magánházban a Zsoltárok Könyve 147,20-ról prédikált az egybegyűlteknek, rátörték az ajtót és újra börtönbe vetették. Később ismét kiengedték – ő pedig töretlen lelki erővel azon fáradozott, minél előbbre vigye Krisztus evangéliumának ügyét. „Kaptunk egy újabb napot – mondogatta reggelente feleségének – egy újabb napot az Istenért – úgyhogy éljük ma is helyesen és dolgozzunk keményen a lelkekért, gyűjtsünk sok kincset a mennyben, mert már csak kevés van hátra.” Felesége leírja, hogyan fordultak Alleine gondolatai, igazi puritán lelkesedéssel, a Walesben vagy akár Kínában folytatandó misszionáriusi munka lehetősége felé. Angol szótben soha nem lángolt még Jézus Krisztus evangéliuma ily hevesen! Ám Alleine munkálkodása hamarosan véget ért, ugyanis fizikai állapota soha nem heverte ki bebörtönzése viszontagságait s egészsége rohamosan hanyatlott. 1668. november 17-én, harmincnégy éves korában Isten elszólította a reá váró viszontagságok elől. Az idős George Newton állt mellette, amint testét örök nyugalomba helyezték azon templom szentélyében, ahol egykoron a hitetlenekhez intézett „ébredztő” szavai visszhangoztak.

E könyv Alleine üzenetének lényegét testesíti meg, s igaz mintáját adja a puritán evangélizációnak. A kifejezésmód természetesen korról korra változik, s változik – emberről emberre – a tehetség is; ám ebben az írásban együtt vannak – ezt habozás nélkül állítjuk – azok az alapvonások, amelyek nélkülözhetetlenek az evangélium igaz bemutatásához. Több nevezetes prédikátor nézetei formálódtak ki eme oldalak nyomán. George Whitfield írja naplójában még oxfordi

diák korában, hogy Alleine könyve milyen „termékenyen” hatott rá, Charles Haddon Spurgeon pedig feljegyzi, hogy kisgyermekként hogyan hallgatta édesanyját, amint Alleine e könyvéből olvasott fel részleteket vasárnap esténként a tűznél, s megemlíti, hogy amikor bűntudat nyomasztotta, e régi könyv volt az, amelyben megnyugvást lelt. „Emlékszem – írja –, amikor reggel felébredtem, az első, amit a kezembe vettem, Alleine Kalauza vagy Baxter Hitetleneket hívó szó című műve volt. Ó, azok a könyvek, azok a könyvek! Olvastam, faltam őket...” A puritán teológia tüzevel szótében Spurgeon ekképp készült arra, hogy Alleine és Whitefield nyomába lépjen.

E könyv számtalan kiadást élt meg, amióta 1671-ben először napvilágot látott. Dr. Calamy 1702-ben a következőket írta róla: „Rengeteg embert kötelez örök hátlára. Egyetlen angol nyelvű könyv sem ért el – a Bibliát kivéve – ilyen hatalmas példányszámot: húszszet adtak el belőle A Call to the Unconverted illetve Alarm címmel, ötvenzret pedig A Sure Guide to Heaven (Üdvösségre vezérlő kalauz) címmel – ez utóbbiból harmincezer kelt el csupán az első kiadásból.” A mű spirituális hatását kellőképpen szemlélteti, hogy a tizennyolcadik század vége felé egy skótfelföldi gyülekezet lelkésze – kinek teológiai felkészültsége számottevőbb volt, mint hitbéli buzgósága –, felkérést kapott, hogy fordítsa le az Alarmot gael nyelvre. Ily módon került a kezébe a könyv, s mivel prédikációhoz megfelelőnek találta, fejezetről fejezetre felmondta tartalmát a gyülekezetének. Az eredmény egy „széleskörű ébredés volt, amely sokáig uralkodott Nether Lorn körzetében.”

Áldja meg e könyvet az, kinek szavai „sebesek és

hatalmasak, s élesebbek, mint a kétélű kard”, hogy üzenete újra hirdettessék szerte országunkban és a tengeren túl. „Mert minden test olyan, mint a fű, és az embernek minden dicsősége olyan, mint a fű virága. Megszárad a fű és virága elhull; de az Úr beszéde megmarad örökké. Ez pedig az a beszéd, amely néktek hirdettetett.”

1Pt 1,24.25

IAIN MURRAY

1959. augusztus 1.

Bevezetés

*Szövbéli hívó szó a bűnösökhöz,
hogy térjenek meg Istenhez*

Szerelmeseim, boldogan válok adósotokká, s ha jó sáfára leszek az Isten udvartartásának, nem nyugszom, míg mindenkinek meg nem adom az ő részét. Ám az orvos is azért a betegéért aggódik a leginkább, akinek a legkétségesebb kimenetelű az esete, s az apa fájdalmas együttérzése is haldokló gyermeke iránt a legnagyobb. Így kiáltanak őszinte szájalomért a hitetlenek lelkei is, így sarkallják buzgóságunkat, hogy kimentsük őket, mint az ágakat a tűzből. Ezért először őhozzájuk szólok ezeken az oldalakon.

Júd 23

De honnan vegyem az érveimet? Mivel nyerjem meg őket? Ó, bár tudhatnám! Sírva írnék hozzájuk, könnyezve sorolnám a bizonyságaimat, saját véretem használnám tintául, térdre hullva folyamodnék értük. Milyen hála töltene el, ha rábíratnám őket a bűnbánatra és a megtérésre!

Milyen sokáig fáradoztam értetek! Hányszor összehívtalak volna benneteket! Ezért imádkoz-

tam, ezért tanultam ennyi éven át, hogy végre Isten felé fordíthassalak titeket. Ó, bárcsak sikerülne megtennem! Meghallgatjátok-e az esedezésem?

„De ó, Istenem, milyen kevés is vagyok az elhíváshoz. Mivel döfhetném át a Leviatán pikkelyes bőrét, hogyan tehetném érzővé a szívet, mely olyan kemény, mint a malomkő? Szólok a sírokhoz, várjam, hogy a holtak engedelmeskedjenek nekem és előjöjjenek? Szónokoljak a szikláknak, beszéljek a hegyeknek és higgyem, hogy elmozdítom őket az érveimmel? Tegyem látóvá a vakokat? Öröktől fogva nem hallaték, hogy vakon születtnek szemét valaki megnyitotta volna. De te, ó, Uram, te át tudsz hatolni a bűnös szívére. Én csak felajzom az íjat – te pedig irányítsd a nyílveszőt a páncél védtelen helyére. Pusztítsd el a bűnt és mentsd meg a lelkét annak a bűnösnek, aki szemet ezekre a lapokra veti.”

A mennybe csak az újjászületés keskeny ösvényén mehetünk be; szentség nélkül senki sem látja meg az Urat. Adjátok hát magatokat Istennek. Keressétek Őt. Magasztaljátok Jézus Urunkat szíveitekben és magasztaljátok házaitokban. Csókoljátok a Fiút és öleljétek magatokhoz az irgalom ajánlatait; érintsetek az Ő pálcáját, hogy élhesetek; mert miért halnátok meg? Nem magamért könyörgök, hanem a ti boldogságotokért – ez legyen a díjam. Szívemből kívánom és könyörgöm a ti üdvösségetekért.

Kérlek, engedjétek meg, hogy a ti érdeketekben baráti egyszerűséggel és szabadsággal szóljak hozzátok. Nem akarom tudós beszédű rétornak

feltüntetni magam, sem pedig ékesszólással feldíszíteni az étket, amit elétek adok, hogy az kellemesebbnek látsszék. E soroknak komoly a küldetésük: az, hogy meggyőzzenek benneteket, rábírjanak a megtérésre és megmentsenek. Nem használom csalétkül a szónokiasságot, hogy kifogjam velem a tetszésedeteket – én a lelketeket halászom. Nem az a feladatom, hogy a kedvetekben járjak, hanem hogy megmentselek benneteket, nem a szeszélyeitekkel van dolgom, hanem a szívetekkel. Ha a szívetek nem az enyém, úgy semmi sem az. Ha a fületeknek akarnék örömet okozni, más-milyen dalt énekelnék. Ha magamat kellene prédikálnom, bizony, más utat követnék. Megágyaznék nektek, hízelgőbb mesét mondanék, békeségeset – hiszen hogyan is szerethetné Akháb azt a Mikeást, aki mindig csak rosszat jövendöl neki? De mennyivel jobb a baráttól kapott seb, mint a parázna asszony ékes beszéde; aki hízelkedik az ajkával, míg nem átjárja a nyíl a ti májátokat! A síró gyermeket elcsitíthatjuk dalolással, vagy álomba ringathatjuk, de ha a gyermek beleesett a tűzbe, akkor szülője másképpen cselekszik és nem próbálja énekléssel vagy tréfával megnyugtatni. Tudom, hogy ha nem járunk sikerrel, elpusztultok, s ha nem ébred fel az egyetértésetek, hogy felszerkenjetelek és mozduljatek, elvesztek mindörökre. Megtérés nélkül nincs üdvösség. Vagy jóindulattal lesztek irántam, vagy nyomorúságban maradtok.

Íme munkám nehézsége újfent elém tárul. „Ó, Istenem, te válassz nekem kövecskéket a patak-ból. A Seregek Ura nevében jövök, Izrael hadai Istenének nevében. Úgy szálllok harcba, mint a su-

1Kir 22,8

Péld 7,21–23;
6,26

1Sám 17,40.45

Ef 6,12

hanc Dávid Góliát ellen, de nem vér és test ellen van nekem tusakodásom, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségnek világbírói ellen. Ma legyen a napja annak, hogy az Úr lesújt a filiszteusokra, legyőzi az erőst fegyverével és kiadja nékem rabjait. Uram, válaszd ki a szavaimat, válaszd ki a fegyvereimet, amikor benyúlok pásztori tarisznyámba és kivesszek onnan egy követ és elhajítom, te vidd azt a cél felé, hogy belemélyedjen, de ne a homlokába, hanem a szívébe a hitetlen bűnösnek – sújtsd le őt a földre, miként a tarzusi Sault.”

ApCsel 9,4

Vagytok, akik nem tudjátok, hogy mit értek megtérés alatt – és hiába is próbálnálak olyasmire rávenni benneteket, amit nem értetek. A ti javatokért meg fogom mutatni, hogy *miben áll a megtérés.*

Vagytok, akik titkon az irgalomban reménykedtek, noha ugyanúgy éltek, mint eleddig. Nektek meg fogom mutatni, hogy *miért szükséges a megtérés.*

Vagytok, akik szilárdan ragaszkodtok ahhoz a tévhithez, hogy már megtértetek. Nektek meg fogom mutatni, hogy *melyek a hitetlenek jegyei.*

Vagytok, akik nem érzitek a bajt, nem féltek senkit, és ültök nyugodtan a babérajaitokon. Nektek meg fogom mutatni, hogy *milyen a hitetlenek nyomorúsága.*

Vagytok, akik csendben megültök, mert nem láttok lehetőséget a menekülésre. Nektek meg fogom mutatni, hogy *melyek a megtérés módjai.*

És végül, mindnyájatok sürgetésére, munkámat azzal zárom, hogy elmondom, *mik a megtérés okai.*

Tévedések a megtérés megítélésében

A megtérésnek számtalan hamis módja származik az ördögtől – kit ezzel, kit azzal szed rá. Ha lehetne, még a kiválasztottakat is megtévesztené, olyan ügyesen és ravaszul mesterkedik. Hogy kigyógyítsam veszedelmes tévedésükből azokat, akik igaztalanul hiszik, hogy megtértek, és megszüntessem azoknak a félelmeit és aggodalmait, akik helytelenül hiszik, hogy még nem tértek meg, megmutatom most a megtérés természetét, azt, hogy miben áll és miben nem. Az utóbbival fogom kezdeni.

A megtérés nem abban áll, hogy magunkra vesszük a keresztyén hitvallást. A keresztyénség több mint pusztán név. Ahogy Pál mondja, nem beszédben áll, hanem erőben. Hiszen ha az igazi megtérés csak annyi lenne, hogy megszűnünk zsidónak és pogánynak lenni, és magunkra vesszük a keresztyén hitvallást – ahogy némelyek gondolják –, akkor ki lehetne jobb keresztyén a sárdisbelieknél vagy a laodiceabelieknél? Ezek, vallásuk és nevük sze-

1Kor 4,20

rint mind keresztyének voltak, de mivel csupán névleg voltak azok, Krisztus megítélte és kivetetéssel fenyegette meg őket. Vajon nincsenek-e sokan, kik az Úr Jézus nevét vallják és mégsem állnak el a hamisságtól, akik vallják, hogy ismerik az Istent, de cselekedeteikkel mégis tagadják Őt? Vajon ezek igazán megtértek fognak számítani Isten előtt? De hogyan térhettek meg bűneikből, ha továbbra is bűnben élnek? Ez szemmel látható ellentmondás. Ha a hitvallás lámpása a megtérést szolgálta volna, a bolond szüzek előtt bizonyosan megnyitott volna az ajtó. Nemcsak a hitvalló keresztyének közül lesz, akit Isten elutasít mint gonosztevőt, hanem a Krisztust hirdető prédikátorok, sőt, a csodát tevők közül is.

A megtérés nem abban áll, hogy magunkra vesszük Krisztus jelét a keresztségben. Anániás, Safira és Simon mágus éppúgy megkeresztelkedett, mint a többiek. Milyen sokan vannak, akik tévednek, csalnak és megcsalattatnak, gondolván, hogy a hatékony kegyelem a keresztség külsődleges kiszolgáltatásához kapcsolódik, és hogy az, aki megkeresztelkedik, nemcsak a szentségben való részvételében, hanem valóban és teljesen újjászületik. E tévedés miatt képzelik sokan, hogy ha immár újjászülettek a keresztségben, nem kell tovább munkálkodniuk. De ha ez így volna, akkor minden megkeresztelt feltétlenül üdvözülne, hiszen a bűnbocsánat és az üdvösség ígérete azoknak szól, akik megtértek és újjászülettek. Valóban, ha a megkeresztelkedés egyet jelentene a megtéréssel, akkor bizony az embereknek elegendő lenne a halálukkor egy igazolás a keresztségükről ah-

hoz, hogy azt bemutatva kétségkívül bebocsátásának a mennyek országába.

Röviden szólva, ha a megtéréshez vagy az újjászületéshez elegendő volna csupán megkeresztelkedni, akkor az ellenkezne az Írás szavával, a Máté 7,13.14-gyel és még sok más hellyel. Mert ha ez így van, nem mondhatjuk többé, hogy „szoros az a kapu és keskeny az az út”, hiszen ha minden megkeresztelt üdvözül, akkor szélesre tárul a kapu, s inkább így kellene szólnunk: „tágas az a kapu és széles az az út, mely az életre visz”. És akkor ezrek is beléphetnek egyszerre, és nem mondjuk többé, hogy még az igaz is alig tartatik meg, vagy hogy erőszakoskodni kell a mennyek országáért és igyekezni bemenni. Bizony, ha olyan könnyű az út, mint ahogyan sokan gondolják, hogy alig van többre szükség, mint megkeresztelkedni és fölkiáltani, hogy „Uram, irgalmazz!”, akkor nem kell se keresnünk, se kopogtatnunk, se küzdenünk, vagyis úgy cselekednünk, ahogy azt az Ige az üdvözüléshez előírja. Igen, ha mindez igaz, akkor ne szóljunk így többé: „kevesen vannak, akik megtalálják”, hanem inkább így: „kevesen vannak, akik elveszítik”. Ne mondjuk többé, hogy „sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak”, és hogy még a hitvalló Izraelből is csak a maradék tartatik meg. És ha igaz ez a tan, ne kérjük többé a tanítványokkal, hogy „Kicsoda üdvözülhet?”, hanem azt kérdezzük: „Ki nem üdvözülhet?” És ha valaki már meg van keresztelve, legyen bár parázna, szidalmazó, telhetetlen vagy részeges, mégis örökölni fogja az Isten országát.

1Pt 4,18;
Mt 11,12;
Lk 13,14

Mt 22,24
Róm 9,27

1Kor 5,11;
6,9.10

De néhányan így fognak szólni: „Ezek már azután buktak el, hogy a keresztségben részesültek az újjászületés kegyelmében, ezért, ha nem újhodnak meg megint, nem üdvözülhetnek.”

Én pedig azt mondom: Először. Az újjászületés és az üdvösség között kétségtelen kapcsolat van, mint ahogy azt már láttuk. Másodszor. Akkor pedig az embernek ismételten újjá kell születnie, ami pedig látszólag képtelenség. Annyira lehet kétszer születni a kegyelemben, mint kétszer a természetben! De harmadszor és mindenekfölött, az, ami mellett magam is kardoskodom, hogy érje bármi (színleg vagy igazán) az embert a keresztségben, ha utána tudatlannak, istentelennek vagy csupán névleges hívőnek, az istenfélelem ereje nélkül valónak találhatik, szükség néki újonnan születnie, máskülönben nem mehet be az Isten országába. A keresztségben való újjászületésnél többet kell tehát felmutatnia saját érdekében.

Láthatjátok, ki többet, ki kevesebbet tulajdonít a keresztségnek, abban azonban mindnyájan egyetértenek, hogy a nyilvánvalóan szentségtelen életet élők mélységes megújulás által kell hogy megváltozzanak, ahhoz hogy a pokol kárhozatát elkerüljék. „Ne tévelyegjete, Isten nem csúfoltatik meg.” Lett légyen keresztségetek vagy bármi más, amire hivatkoztok, az élő Istenre mondom nektek, ha bármelyikőtök is gúnyolódó, ha imáit elhanyagolja, vagy ha magát bolondokhoz adja társul, egyszóval ha nem szent, szigorú erkölcsű és önmehtagadó keresztyén, nem fog üdvözülni.

A megtérés nem az erkölcsi igazságban áll. Mert az nem több az írástudók és a farizeusok igazságánál

– nem is mehetünk be általa a mennyeknek országába. Pál, amikor még nem tért meg, „a törvénybeli igazság tekintetében feddhetetlen” volt. A farizeus mondhatja azt, hogy „nem vagyok ragadozó, hamis, parázna”, de nektek ennél többet kell felmutatnotok, máskülönben, akárhogy is védekeztek, megítél titeket az Isten. Én nem vetem el az erényt, de arra intelek benneteket, hogy ne nyugodjatok meg benne. A kegyesség éppúgy magába foglalja az erényt, mint ahogy a keresztyénység az emberséget s ahogy a kegyelem az értelmet – mi pedig ne osszuk meg a törvényeket.

A megtérés nem a kegyesség törvényeihez való színleges igazodásban áll. Mert lehet birtokolni a kegyesség látszatát és mégis megtagadni annak erejét, lehet hosszan imádkozni, gyakran böjtölni, örömet hallgatni az Igét, jeleskedni az Isten szolgálatában – még ha költséges is – és a megtérésben mégis járatlannak lenni. Többet kell tennünk saját ügyünkért, mint hogy templomba járunk, alamizsnát adunk és szokást csinálunk az imádságból. Nem ettől leszünk igaz megtértek. Nincs olyan külsődleges szolgálat, amit egy képmutató meg ne tehetne – feléteheti még a vagyonát is, s a testét is tűzre adhatja.

A megtérés nem a romlottságnak neveléssel, emberalkotta törvényekkel vagy a csapások kényszere által való fékentartásban áll. Könnyű összetéveszteni a tanítást a kegyelemmel – ám ha ezek egyenlők lennének, Joásnál jobb embert hogyan is találhatnánk? Joás jeleskedett az Isten szolgálatában, míg életben volt nagybátyja, Jójada, fel is szólította, hogy az Úr házának romlásait megjavítsa. De ami-

Mt 5,20

Fil 3,6

Lk 18,11

2Tim 3,5

Mt 23,14

Lk 18,12

Mk 6,29

Ézs 1,11

1Kor 13,3

2Kir 12,2,7

kor tanítója meghalt, kitűnt, hogy Joás cselekedeteit eladdig csak a helyes tanítás irányította, s hogy nem egyéb ő, mint fékentartott vadállat, kiből hamarosan bálványimádó lett.

Röviden, *a megtérés nem a megvilágosodásban, a megintetésben, a felszínes változásban vagy a részleges megújulásban áll.* Mert megvilágosíthat a hite-hagyott is, s Félixet is megremegtetheti az intés súlya, és Heródes is sok helyeset cselekedhet – de nem ugyanaz pusztán a megintetéssel elriadni a bűntől, mint keresztre feszíteni azt a megtérés kegyelmében. Sokan, kiknek bűneik miatt nem nyugodhat a lelkiismeretük, túlbecsülik helyzetüket, abba a nyomorúságos hibába esvén, hogy a megintetést összetévesztik a megtéréssel. Hiszen így Káin is méltán bekerülhetne a megtértek közé, kit háborgó lelkiismerete ide-oda űzött a föld színén, mint egy megzavarodottat, míg építéssel és más foglalatosságokkal el nem csitította. Mások azt hiszik, hogy mivel felhagytak kicsapongó életvitelükkel, elszakadtak a rossz társaságtól és a kéjektől, s mivel józan, illendő életet élnek, valódi megtérteknek számítanak. Elfelejtik, hogy más a megszentelt és más az illendő, elfelejtik, hogy sokan próbálnak bemenni az Isten országába, közel is kerülnek hozzá, a keresztyénség közvetlen közelébe jutnak, és végül mégsem ütik meg a mértéket. Imádkoznak, míg a lelkiismeretük kárhoztatja őket, hallgatják és olvassák az Igét, megtartóztatják magukat örömszerző bűneiktől, de alighogy elszunnyad az oroszlán, visszatérnek hozzájuk. Akadt-e vallásosabb a zsidóknál, míg az Isten szorongatta őket? De alighogy vége szakadt a

Zsid 6,4
ApCsel 24,25
Mk 6,20

csapásoknak, elfeledkeztek róla. Szabaduljatok meg kínzó bűneitektől, menekedjete meg a világ tisztátalanságától – és talán még ez sem változtat testi természeteteken.

Fogjatok egy darab megmunkálatlan ólmot, gyúrjátok, míg egy növény kedves formáját föl nem veszi, aztán míg egy állat alakját nem ölti, hogy aztán egy emberhez váljék hasonlatossá – és mégis végig csak ólom marad. Ugyanígy sok állapoton keresztülmehet az ember, a közönyösségtől a tudásig, az istentelenségtől az illendőségen át valami vallásosság-féléig – és mégis végig csak testi és megújulatlan marad a természete.

Hallgassatok hát ide, bűnösök, az életetekre kérlek! Miért csaljátok meg magatokat akarattal, miért építenétek reményeiteket homokra? Tudom, nehéz dolga lesz annak, aki ki akarja gyomlálni ábrándjaitokat. És az bizony rossz lesz nektek, és higgyétek, nekem se lesz jó. Úgy vagyok, mint a sebész, kinek kötelessége lemetszeni szeretett barátja elüszkösödött tagját, de fáj érte a szíve. Szerelmeseim, értsetek meg, én csupán ledöntöm a romos házat, mely hamarosam úgylis összeomlana, és maga alá temetne benneteket. És azért teszem ezt, hogy utána újjáépítsem, erőssé, szépé és örökké tartóvá. A bűnösök várakozása elvész. Engedd hát, bűnös ember, hogy még idejében megtérésre intsen téged az Ige, hagyd el hamis és önámító reményeidet, mert máskülönben csak a halál fogja fölnyitni a szemed, és a pokolban találsz magad, mielőtt észbekapnál. Hamis és hűtlen pásztorotok lennétek, ha nem mondanám, hogy ti, kik homokra építetek, még mindig bűnben él-

Péld 11,7

tek. Hallgassatok a lelkiismeretetekre. Mit tudtok felhozni az érdeketekben? Azt, hogy Krisztus nevében az Ő egyenruháját hordjátok, hogy a látható egyház tagjai vagytok, hogy ismeritek a hit tételait, illendően éltek, eleget tesztek a vallás kötelezettségeinek, igazságtudók vagytok viselkedésetekben és ha vétkeztek, nyugtalan a lelkiismeretetek? Az élő Istenre mondom nektek, ennyi mentség kevésnek fog bizonyulni az Úr ítélszéke előtt. Mert mindez jó magában, de még nem bizonyítja, hogy megtértetek, nem elég az üdvösségetekhez. Vigyázzatok hát és szánjátok el magatokat a gyors és teljes megtérésre. Ismerjétek meg szíveteiket; ne nyugodjatok, míg az Isten be nem végezte rajtatok a munkáját, mert vagy más emberré lesztek, vagy elvesztek.

De ha még a templomjárók sem ismerik a megtérést, mit szóljak akkor az istentelenekről? Lehet, hogy effajta beszély sose kerül a kezükbe és sose üti meg a fülüket, ám ha mégis, az Úrra, az ő Teremtőjükre mondom nekik, messze járnak az Isten országától. Mert van, aki az eszes szűzekkel tart, és mégis kizáratik. Hát még az, aki a bolondokkal tart! Van, aki igazságtudó viselkedésében, és mégsem igazul meg az Isten előtt. Akkor pedig mi lesz teveled, nyomorult ember, ki hamis vagy mesterkedésedben és hamis vagy beszédedben? Mi lesz veletek, ó, ti boldogtalan családok, kik Isten nélkül éltek a világban, ha még azok is elkárhozhatnak, kik megvilágosíttatnak, színleg jámbor tetteket visznek végbe, és ebben elnyugodnak, mielőtt valóban megtértek volna? Mi lesz veletek, nyomorult bűnösök, ha Isten alig van ve-

tek a gondolataitokban, ha annyira tudatlanok vagytok, hogy még imádkozni sem tudtok, és ha annyira könnyelműek vagytok, hogy nem is akartok? Bánjátok meg bűneiteket és térjétek meg, szakadjatok el a bűntől és legyetek igazak. Forduljatok Krisztushoz megbocsájtásért és megújító kegyelemért. Adjátok át magatokat neki, járjatok vele az Ő szentségében, máskülönben sose látjátok meg az Urat. Ó, bár ügyelnétek az Ő intéseire! Az Úr nevében figyelmeztetek újfent benneteket. Térjétek meg az én dorgálásomra. Hagyjátok el a bolondokat, hogy éljétek. Legyetek mértékletesek, igazak és szentek. Tisztítsátok meg kezeiteket ti bűnösök, és szenteljétek meg szíveiteket ti kétszívűek. Szűnjétek meg gonoszt cselekedni, tanuljatok jót tenni. Ám ha nem teszitek, meghaltok.

Péld 1,23;9,6

Tít 2,12

Jak 4,8

Ézs 1,16.17

A megtérés természete

Félig megnyíltak már szemeitek, mint annak, aki meglátta „az embereket mint valami járkáló fákat” – ám még nem hagyhatlak így magatokra benneteket. Az Igéből nyerjük a tanítást és belőle a feddést is. Ezért, ha már ilyen messze kalauzoltalak titeket a tévedések veszélyes zátonyai között, most elvezetlek benneteket egészen az igazság révébe.

A megtérés szívünk és életünk alapos megváltozásában áll. Röviden összefoglalom, amit a természetéről és okairól tudnotok kell.

1. *A megtérés szerzője az Isten Lelke, ezért úgy hívjuk: „a Lélek szentelése” és a „Szentlélek megújítása”.* Ez nem zárja ki a Szentháromság másik két tagját, hisz az apostol is azt mondja, hogy áldjuk a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyját, ki „újonnan szült minket élő reménységre”. Hisz Krisztus adja Izraelnek a bűnbánatot, és az „örökkévalóság atyjának” is neveztetik, mi pedig az Ő magjának, a

2Thessz 2,13

Tít 3,5

1Pt 1,3

ApCsel 5,31

Ézs 9,6

gyermekeknek, kiket az Isten neki adott. Az Írás mégis a Szentlélek munkájának tulajdonítja a megtérést, ezért mondjuk, hogy a Lélektől születünk.

Zsid 2,13

Jn 3,5,6

A megtérés éppen ezért az ember erején felül való. Nem „vérből, sem a testnek akaratából, sem a férfiúnak indulatjából, hanem Istentől” születünk. Ne gondoljátok, hogy magatoktól meg tudtok térni. Mondjatok le arról, hogy saját erőtektől elérhetitek a megtérés üdvösségét. Mert az nem egyéb, mint új teremtés, mely megelevenít, akár a holtakat – a Mindenható hatalmának műve. Hát nem áll-e mindez az ember erején felül? Ha nem birtokoltok többet annál, mint amikor először születtetek, hanem csupán a jó, tiszta és szerény természeteteket, akkor még messze vagytok az igazi megtéréstől. Mert az bizony természetfeletti munka.

Jn 1,13

Gal 6,15

Ef 2,10

Ef 2,1; 1,19

2. *A megtérés hathatós oka egyaránt belső és külső.*

(1) *A belső ok* egyedül az ingyen kegyelem. „Nem az igazságnak cselekedeteiből, amelyeket mi cselekedtünk, hanem az ő irgalmasságából tartott meg minket (...) a Szentlélek megújítása által.” „Az ő akarata szült minket.” Szentségre és nem a szentségünkért választott ki és hívott el Isten.

Tít 3,5

Jak 1,18

Ef 1,4

Nincs semmi olyan az emberben, ami megindítaná az Isten szívét, de már több van, ami fölkeveri a gyomrát. Kevés van, mi a szeretetét felébrésztethetné, ám annál több, ami az utálatát. Tekints magadra, keresztyén! Bíráld meg aljas, állati természeted, ezt a rossz moslékot, a sárnak fertőjét. Tekints romlásodra. Nem utálnak téged a ruháid is? Képedjete el, ti mennyek és mozdulj meg, ó,

2Pt 2,22

Jób 9,31

föld, az embernek láttára. Hiszen nincs, akinek ne lenne szüksége kegyelemért kiáltani. Halljátok és piruljatok, gyermekei a Mindenhatónak, ti háládatlanok; hát már sem a beszédeitekbe, sem a gondolataitokba nem veszitek be a kegyelmet, nem tisztelitek és nem imádjátok! Pedig más dolgokat sincs, mint hogy az Urat dicsérjétek, bármerre is járjatok. Hogyan is feledkezhetek meg ekkora kegyről, hogyan is tehetitek túl magatokat rajta, valahányszor erőtlenséggel és színleg megemlégtitek? Sem a háborúskodás, sem a rútság, hanem csakis a kegyelem fordítja felétek Isten szeretetét. Milyen szeretetteljesen emeli fel a kezét Péter, mondván: „Áldott az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, aki az ő nagy irgalmassága szerint újonnan szült minket.” Milyen megindultán dicséri Pál az Isten irgalmát: „az Isten gazdag lévén irgalmasságban, az Ő nagy szerelméből, mellyel minket szeretett, minket, kik meg voltunk halva a vétkek miatt, megelevenített együtt a Krisztussal (kegyelemből tartattatok meg!)”.

Ef 2,4,5

(2) *A külső ok* az áldott Jézusnak érdeme; az Ő közbenjárása érettünk. Ajándékot szerzett még a pártütőknek is, Őáltala munkál bennünk az, ami kedves az Isten előtt. A Krisztusban áld meg minket minden lelki áldással a mennyekben az Úr. Ő könyörög a választottakért, akik még hitetlenek. Minden megtért az Ő vajúdásának szülötte. Soha még olyan fájdalommal gyermek nem született a világra, mint amelyet a Krisztus miérettünk elszenvedett. A kereszthalál minden kínja a mi születésünk fájdalma. Szentségül lett miérettünk. Megszentelte magát, vagyis áldozattá lett, hogy

Zsolt 68,19

Zsid 13,21

Ef 1,3

Jn 17,20

1Kor 1,30

mi is megszenteltessünk. Az Ő testének megáldozása által szenteltettünk meg egyszer s mindenkorra.

Jn 17,19

Zsid 10,10

Mert nem egyéb bírja rá az Urat, hogy reánk bocsássa a megtérés kegyelmét, mint a Krisztus érdeme, az Ő közbenjárása érettünk. Minden új teremtmény tudja, hogy minek köszönje létét: Krisztus gyötrelmeinek és imáinak. A csikó sem fut oda természetesebben az anyjához és a csecsszopó sem törekszik természetesebben az emlőhöz, mint ahogy a hívő lélek Jézusához. Hiszen hová is mehetnének még? Ha bárki a világban hasonlót tud mutatni a szíveteknek, mint Krisztus – ám tegye! Magának akar titeket a Sátán? Bűbájjal csalogat a világ? Elpereli a bűn a szíveteket? Jó. De mondjátok, őket vajon megfeszítették tiérteket? Keresztyének, szeressétek és szolgáljátok az Urat, amíg éltek!

3. *A megtérés eszköze személyes és valós.*

(1) *A személyes eszköz* az igehirdető szolgálata. „...mert tőlem vagytok a Krisztusban az evangélium által.” Azok a Krisztus szolgálói, kiknek küldetésük az embereket Isten felé fordítani, szemüket megnyitni. Ó, hálátlan világ! Nem tudjátok, mit cselekedtek, mikor Isten küldötteinél üldözitek. Az ő dolguk Krisztus oltalma alatt megmenteni benneteket. Kit káromoltatok és szidalmaztatok? Ők a magasságos Isten szolgálói, kik néktek az üdvösség útját hirdetik – így fizettek-e nekik, ti balga és értelmetlen nép? Ó, hálátlanság fiai, kikből űztök tréfát? Ők az Úr eszközei arra, hogy megtérítse és üdvözítse a bűnösöket – hát az orvosaitokat is így

1Kor 4,15

ApCsel 26,18

Ézs 37,13

ApCsel 16,17

SMóz 32,6

gyalázzátok-e, és a kormányosaitokat letaszítjátok-e a fedélzetről? „Atyám! Bocsásd meg nekik; mert nem tudják, mit cselekszenek.”

(2) *A valós eszköz az Ige.* Az igazság Igéje által nemzettünk. Ez az, ami megeleveníti a lelket és megvilágosítja a szemet, ami bölcsé tesz minket az üdvösségre. Ez az a nem romlandó mag, amiből újonnan születünk. Ha megtisztítottunk a víznek fürdőjével, akkor az az Ige által van. Ha megszenteltetünk, akkor az az igazság által van. Ez szüli a hitet, és bennünket is ez szül újjá.

Ó, szentek, mennyire szerethetitek ti az Igét – hiszen Őáltala tértetek meg. Dicsérjétek, míg éltek, ti, kik érezhettétek megújító erejét – és legyetek mindörökké hálásak érte. Fűzzétek a nyakatokba, írjátok a kezetekre, vonjátok a kebletekre. Valahová mentek, vezéreljen titeket, mikor alusztok, őrizzen benneteket, mikor felserkentek, beszélgessen veletek. Mondjátok a zsolotáríróval: „Soha nem feledkezem el a te határozataidról, mert azok által elevenítettél meg engem.” Ti pedig, hitetlenek, olvassátok szorgosan az Igét és seregeljétek oda, ahol hathatósan hirdetik. Imádkozzatok, hogy az Ige által eljőjön a Lélek. Keljétek fel az imádságból és halljátok a hirdetett Igét, végeztével pedig térdepeljétek vissza imádságotokhoz. Nem él a prédikáció, ha nem öntöztétek könnyeitekkel és imáitokkal s ha nem tápláljátok elmélkedéseitekkel.

4. *A megtérés célja, végső oka az ember üdvözülése és Isten dicsősége.* Az Úr a Lélek szentelésében választott minket üdvösségre és hívott dicsőségre – de

legfőképpen az Úr saját dicsőségére, hogy hirdessük az Ő hatalmas dolgait, és hogy jó cselekedeteinkkel gyümölcsöt teremjünk.

Keresztýén, ne feledd elhívásod célját. Fényeskedjen a lángod, világítson a lámpásod, teremjél jó időben sok gyümölcsöt. Egyezzenek a szándékaid az Isten szándékaival, hogy magasztaltasson tebenned.

5. *A megtérés tárgya a kiválasztott bűnös,* mégpedig elméje, minden része, képessége és tagja. Csak azokat hívja el az Isten, akiket eleve elrendelt. Csak az Ő bárányai jöhetnek Krisztushoz, azok, akiket az Atya ad neki, nem pedig akiket saját elhívásuk és saját hitük visz. A hathatós elhívás együtt jár az örök kiválasztással.

Rossz végéről kezditek, ha előbb a kiválasztottságot vitatjátok. Bizonyítsátok, hogy megtértetek – akkor sose lesz kétségetek a kiválasztottságotok iránt. Ha pedig nem tudjátok bizonyítani, szánjátok el magatokat azonnal az alapos megtérésre. Bármik is legyenek az Úr rejtett szándékai, bizonyos, hogy az ígéretei nyilvánvalóak, egyenesek és egyszerűek. Milyen kétségbeesetten okoskodnak a lázadók! „Ha kiválasztott vagyok, üdvözülni fogok, bármit is tegyek. Ha pedig nem, el fogok kárhozni, bárhogya is cselekedjem.” Eltévelyedt bűnös, miért a végénél kezdted? Hát nem ismered az Igét? Hisz azt mondja: „Bánjátok meg azért és térjétek meg, hogy eltöröltessenek a ti bűneitek”, „ha a test cselekedeteit a lélekkel megöldöklitek, éltek”, „higgyetek és üdvözültök”. Mi lehet ennél egyszerűbb? Ne álldogáljatok a kivá-

Ézs 60,21

2Pt 2,9

Kol 1,10

Zsolt 1,3

Fil 1,20

Róm 8,30

Jn 6,37.44

2Pt 1,10

ApCsel 3,19

Róm 8,13

ApCsel 16,31

Zsolt 19,7.8

2Tím 3,15

1Pt 1,23

Ef 5,26

Jn 17,17

Róm 10,17;

Jak 1,18

Péld 6,21.22

Zsolt 119,93

2Thessz 2,13

Róm 8,30

lasztottságról beszélve, hanem bánjátok meg bűneiteket és higgyetek. Kiáltsatok Istenhez a megtérés kegyelméért. A kinyilatkoztatott dolgok a tieitek – csak ezekkel foglalkoztatok. Pontosan úgy van, ahogy valaki egyszer helyesen megmondta: annak, aki nem elégszik meg az Ige egyszerű étkével, torkán fog akadni a csont. Bármik is legyenek az Úr szándékai, bizonyos, hogy az ígéretei igazak. Bárhogy is rendelje az Ég, bizonyos, hogy ha megbánom bűneimet és hiszek, üdvözülni fogok, ha pedig nem, elkárhozom. Hát nem látjátok, milyen egyenes a ti utatok? És ti mégis a sziklaszirteken futtok.

A megtérés az ember egészét megváltoztatja. A világi hívságok embere is viselheti az erények cafatjait, miközben az egész ruhája szakadozott. A megtérés nem a régi ház helyrehozatalában, hanem a rombolásban és az új épület felépítésében áll. Ne varrjátok föl a jámborság foltját a rongyaitokra, hanem, miként az igaz hívő, szőjétek bele elveitekbe, gyakorlataitokba, képességeitekbe. A valódi keresztyén olyan, mint egy újonnan elkészült építmény: új az alapoktól a zárókőig. Új ember ő, új teremtmény; „újja lett minden”. Alapos munka a megtérés – a szív munkája. Új emberré tesz egy új világban. Az ember egészét átfogja, elméjét, tagjait, élete minden mozzanatát.

(1) *Az elme.*

A megtérés megfordítja az ítélet mérlegét, hogy Isten és az Ő dicsősége súlyosabbnak találtassék minden hívságos és világi érdeknél. Főlnyitja az elme szemét és az eredendő tudatlanság sötétjéből a fényre vezeti az embert. Az, aki eladdig ve-

szélytelennek látta állapotát, ekkor úgy találja, hogy vége van, elveszett, hacsak a kegyelemben meg nem újul. Aki eladdig azt hitte, hogy a bűn nincs nagy ártalmára, ekkor rájön, hogy ez az első a sok rossz közt. Látja a bűn esztelenségét, igaztalanságát, rútságát és szennyét, s ezért féli, rettegi, gyűlöli; menekül tőle s még önmagát is megutálja. Aki eladdig kevés vétket talált magában és kevés okot a bűnvallásra, ekkor fölismeri szíve romlottságát, egész természete mélységes és kétségbeejtő tisztátalanságát. És így kiált: „Tisztátalan, tisztátalan! Moss meg engem, Uram, tisztíts meg izsóppal, teremts nekem szeplőtlen szívet!” Rothadónak érzi magát, a gyökerektől a lombokig. „Tisztátalan” – ezt írja minden tagjára, mindarra, amire képes, és amit megcselekszik. Megtalálja magában a gyalázatnak zugait, fölleli a szívében a káromlást, a tolvajlást, a gyilkolást és a paráználkodást, melyekről eladdig nem tudott. Előbb még nem látta azt a szépséget és bájt, ami miatt Krisztus után kellene kívánczkonia, de ekkor végre megelleli az Elrejtett Kincset, és eladja mindenét, hogy megvegye a szántó földet. Mert Krisztus a drága Gyöngy, amit keres.

Mássá lesz az ember elméje és mássá az ítéletei is ebben az új fényben; mert most már teljesen vele van az Isten, kit ő mindennél jobban szeret, és akihez foghatót nem talál sem a földön, sem az égben. Az Úr kedvéért él, az Ő arcának világosságáért és nem a búzáért, borért és olajért, pedig eladdig e javak iránt érdeklődött a leginkább és ezeket szívlelte a legjobban. A képmutató is csatlakozhat ahhoz az általános nézethez, hogy Isten a

ApCsel 2,37

Róm 7,15

Jób 42,6

Ez 36,31

Zsolt 14,3

Mt 7,17.18

Ézs 64,5

Róm 7,18

Zsolt 4,6.7

legfőbb jó; némelyek – a pogányok bölcsőbbjei – valóban belesnek ebbe a hibába. De egyetlen képmutató sem merészkedik el olyan messzire, hogy a legvágyottabbnak és a legszükségesebbnek lássa az Istent, és hogy megnyugodjék benne. A megtért pedig így szól: „Az Úr az én örökségem, mondja az én lelkem. Kicsodám van az egekben? Náladnál egyébben nem gyönyörködöm a földön! Szívemnek kösziklája és az én örökségem te vagy, oh Isten, mindörökké!”

JSir 3,24
Zsolt
74,25.26

A megtérés új irányt ad az akaratnak, mind eszközeiben, mind céljaiban. Az ember szándékai megváltoznak, új céljai és tervei lesznek. Most már Isten az ő szándéka és nincs más kívánsága, se terve, mint hogy Krisztus magasztaltassék benne. És az, hogy Krisztus szolgálatára és dicsőségére lehet, boldogabbá teszi, mint bármi egyéb ezen a világon. Nem akar mást, mint hogy Jézus neve nagygyá legyen a földön.

Barátom, vajon úgy olvasod-e mindezt, hogy közben megkérded magadtól: „Hasonlóképpen élek-e én is?” Állj meg, és tarts vizsgálatot magad fölött.

A megtértnek választásai is megváltoznak. Istent választja áldásul, Krisztust és az életszentséget a hozzá vezető útnak. Jézust választja Urául. Nem a vihar űzi Krisztushoz és nem is a szükség-szerűség: szabadon megy hozzá. Döntését nem a félelem befolyásolja, mintha elrémült lelkiismerete sarkallná, s nem is úgy cselekszik, mint a haladokló bűnös, aki, hogy a pokol kínjait elkerülje, látszólag mindent megtesz Krisztusért. Nem, hanem szabad akaratából dönt Krisztus mellett; in-

kább vágyik Órá, mint e világ javaira. A szentség ösvényén halad, de nem szükségből, hanem mert azt szereti. „...a te határozataidat választottam!” Magára veszi az Isten törvényeit, de nem úgy, mint az igát, hanem mint örökrészt, igen, örökös örökrészt! Mert ez nem gyötrelme neki, hanem gyönyör; nem béklyó, hanem béke. Nemcsak tűri, hanem valóban föl is veszi Krisztus jármát, de nem úgy fogadja a szentséget, mint a beteg gyomor az utálatos orvosságot csakhogy meg ne haljon, hanem mint ahogy az éhes ember a kedvenc ételét. És mikor egyedül van, a szentség gyakorlásával tölti legörömtelibben idejét – ez az ő eleme, és ez az ő élelme, szemének gyönyöre, szívének öröme.

Fil 1,23
Zsolt119,173
1Jn 5,3
Zsolt
119,14.16.47

Olvasóm, mondd meg lelkedre: ilyen ember vagy-e te is? S ha válaszod: igen – óh, boldog ember! De ügyelj, hogy alapos és pártatlan legyél vizsgálódásodban.

A megtérés új irányt ad az érzelmeknek, új mederbe tereli őket. Visszahúzódik a Jordán, megfordul a víz folyása. A megtértnek Krisztus a reménye. Ő a díja. Rajta függ a tekintete, érte dobban a szív. Aggodalom nélkül válik meg mindenétől, mint az a kereskedő, aki a viharban vízbe szórja a fedélzetről áruját, csakhogy legkedvesebb ékszerét megtarthassa. Már nem aranyra vágyik, hanem kegyelemre. Éhezi, keresi, mint az ezüstöt, kutatja ásójával, mint az elrejtett kincset. Inkább lesz a legirgalmasabb, mint a leghatalmasabb, inkább lesz a legjámorabb a világon, mint a leghíresebb, legtanultabb, leggazdagabb. Míg a világi hívságoknak élt, így szólt: „Ó, ha sokra tartanának, ha dúsgazdag lennének, és ha dúskálhatnék az örömk-

ben, ha meg lenne fizetve minden adósságom, ha semmiben se szenvednék hiányt, se én, se az enyéim – akkor boldog ember lennék.” De most már másképpen beszél: „Ó, ha győzhetnék romlottságom fölött, ha a kegyelem rajtam és Istennel való szövetségemen olyan erős lenne, hogy még szegénységemért és kítaszítottágomért se bánkódnék – akkor áldott embernek tudhatnám magam.” Olvasóm, mondd, vajon a te lelked is ezen a nyelven beszél?

Megváltoznak a megtért örömei is – Isten útjaiban gyönyörködik, míg más a vagyonában. Az Úr törvényeiben leli örömét, pedig eladdig még egyáltalán nem érezte a zamatukat. Semmi sem teszi boldogabbá, mint Krisztus gondolatai, az Ő társasága, népének boldogulása.

Gondjai is új irányt vesznek. Míg a világgal volt dolga, egy morzsányi szabadidő is elég volt a lelkének. Most pedig így kiáltozik: „Uram, mit kell cselekednem, hogy üdvözüljek?” Legfőbb gondolja, hogy a lelkét megerősítse. Mennyire áldana benneteket, ha megszüntetnétek a kételkedéseit!

Nem annyira a szenvedéstől fél, mint inkább a büntől. Eladdig leginkább attól félt, hogy elveszíti a vagyonát és a megbecsülését; a fájdalomnál, szegénységénél és a gyalázatnál jobban nem borzasztotta el semmi. De most ezek kicsinységnek tűnnek a szemében, ha összehasonlítja őket az Isten megvetésével vagy nemtetszésével. Milyen óvatosan jár – nehogy csapdába lépjen! Előre néz és hátra tekint, szeme a szívén, tekintete a háta mögött – nehogy a bűn legyőzze. Összeszorul a

ApCsel 16,30

szíve arra a gondolatra, hogy elveszítheti Isten hegyét – ezt úgy féli, mint a saját végromlását. Egyetlen aggodalma sem okoz neki akkora fájdalmat, mint az, hogy Krisztustól elszakadhat.

Új irányt vesz a megtért szerelme is. „Mégfeszítették a szerelmesemet”, mondja Ignác, vagyis: Jézusomat. „Ez az én szerelmesem”, szól a menyasszony. Hányszor árasztja szerelmét Krisztusra Ágoston! Egyetlen szót sem talál elég gyönyörködtetőnek. „Hadd lássalak meg, szememnek fénye. Jöjj, ó, lelkem öröme; hadd tekintselek, szívem gyönyöre. Hadd szeresselek, lelkem élete. Jelenj meg előttem, hatalmas boldogságom, édes vigaszom, Istenem, életem, lelkem teljes dicsősége. Hadd leljelek meg, szívem vágya; hadd tartsalak szorosán, lelkem szerelme. Hadd öleljelek, ó, égi menyasszony. Légy az enyém.”

Én 5,16

A megtért szomorúsága is mássá lesz. Mennyire megindítja most a szívét saját bűneinek látványa s a megfeszített Krisztus képe – az, ami eladdig alig érintette meg.

2Kor 7,9,10

Gyűlölete forr, és kiárad haragja a bűnre. Maga iránt nem türelmes, hanem mikor megbotránkozik bűnein, balgatagnak, tudatlan állatnak és még sok egyébnek nevezi magát. Amiben valaha élvezettel fetrengett, ahhoz most olyan irtózáttal térne vissza, mint amilyenel a legundokabb okádást nyálná fel.

Zsolt 73,22

Péld 30,2

Tekintsetek szívetekbe és figyeljétek a benne élő érzelmek sodrát – vajon Krisztushoz vezet-e mindenekelőtt? Mert az érzelmek hirtelen és erőteljes kiáradását megtaláljuk a képmutatóknál is, főleg ha amúgy is hevesebb vérmérsékletűek. És

megfordítva, ha egy megtért csendesebb, hűvösebb természetű, ritkán gyakorolja érzelmei tudatos kifejezését. Az a legfőbb kérdés, hogy az ítélet és az akarat szilárdan kitart-e Isten mellett, szemben egyéb valóságos vagy látszólagos javakkal. Mert ha igen, s ha az érzelem ebbe az új irányba tart – még ha a kívánnál gyöngébb megnyilvánulással is – ez bizony üdvös változás!

(2) *A tagok.*

A megtért testének tagjai valaha a bűn eszközei voltak, de most már Krisztus élő templomának megszentelt szerszámai. Az, aki eddig lebecsülte testét, most a szentség és a dicsőség edényének tartja, és mérséklettel, józanul és tisztaságban hordozza.

A szem, az egykori kalandozó és zabolátlan, mohó és rátarti szem most – miként Mária – bűnei fölött sír, Isten műveire tekint, az Ő Igéjét olvasza, s a kegyelem dolgait keresi, azt, hogyan lehetne az Úr szolgálatára.

A fül, mely valaha befogadta a Sátán hívását, és semmiben sem talált nagyobb örömet, mint az undok, vagy legalábbis léha beszédben, a bolondok kacagásában, most Krisztus háza küszöbéhez tér, és megnyílik az Ő tanaira. „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád”, mondja. Úgy várja Jézus szavait, mint a kiszáradt föld az esőt, s szájának beszédét többre becsüli, mint élete táplálékát, mint a mézet, mint a szín-mézet.

A fej, mely világi tervek ezreivel volt tele, most máson gondolkodik, Isten akaratát tanulmányozza – saját feladatait, s nem pedig gyarapodása útjait. Azzal törődik, hogy miként járhat-

na Isten kedvében és hogyan menekedhetne meg a bűntől.

A szív, mely eddig kéjek mocskos óla volt, most oltár, amin a szent szerelem örök lángja ég, és ahonnan nap mint nap az ima és a magasztalás áldozati füstje, a megszentelt vágyak és dicséretetek tömjénillata száll föl.

Immár az élet kútja a száj; a nyelv mint a szín-ezüst, és ezrek tápláléka az ajkak. A kegyelem sója fűszerezi már a beszédet, és elemésztí annak romlottságát, megtisztítja a nyelvet az undokságtól, a hízeltől, a dicsekvéstől, a gúnyolódástól, a hazugságtól, a káromkodástól és a rágalmazástól, melyek egykor úgy törtek elő a szájából, mint a szív poklának lángjai. Egykor nyitott sír volt a torok, de most imák és szentbeszédnek édes lehelet lélegzi; és már másként, a Kánaán nyelvén szól az ember, s akkor beszél a legszebben, ha Jézusról, az Istenről és a másvilágról értekezik. Bölcsességet terem az ő szája, a nyelve pedig a Teremtő dicsőségét magasztaló ezüst trombitája – ez az ő legszentebb testrésze.

Ezen a ponton tárulnak fel a képmutató hiányosságai. Lehet, hogy úgy beszél, akár az angyalok, de mohó a tekintete és kezében az igaztalanság nyeresége. Tiszta a keze, de a szíve rohadt, teli eleven kínokkal, benne a kéjek kemencéje, a büszkeségek boltja, a rosszakarat roppant tengere. Mert meglehet, hogy akár a képen, melyet Nabukodonozor álmában lát, neki is aranyból van a feje, vagyis nagy a tudása, de lábai cserépből vannak: a világi hívságokat szereti, a földi dolgokkal gondol,

Kol 4,6

Jak 3,6

Mc 23,27

Jób 23,12
Zsolt 19,11